

ใครเป็นเจ้าของเบ็ดทราย ?

จากมอเกลจนถึงเลนบริดจ์: เรื่องเล่าของคนนอกสมการพัฒนา

บ่ายแก่กลางเดือนกรกฎาคม แดดชายฝั่งอันดามันฉายสะท้อนใบหน้าที่ของ ‘ยายกล้วย’ หญิงชราวัย 80 กว่า กำลังใช้มือเหยียนกวาดทรายลงบน “เลียง¹” คุ้งใจ บนหาดที่เคยแน่นขนัดด้วยหอยและรอยเท้าเพื่อนบ้าน “เมื่อก่อนเดินชายหาดได้ทั้งวันไม่เคยมีใครว่า ไม่มีคำว่าส่วนตัว หรือห้ามเข้า” ลีนคำบอกเล่า ใบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยขี้ริ้วรอยของยายกล้วยหันกลับไปมองที่เวียงน้ำด้านหลัง หาดทรายคือทางเดินเพื่อไปหาหอยปูปลา ทะเลคือที่ทำกินไม่มีเส้นแบ่งเขต ไม่มีแนวรั้ว ไม่มีกล้องวงจรปิด แต่ทุกวันนี้ชายหาดผืนนั้นถูกปิดเส้นด้วยรั้วโรงแรม รีสอร์ท โรงงาน และป้าย “พื้นที่ส่วนบุคคล” ทอดยาวตามแนวคลื่น ลบเลือนร่องรอยของพื้นที่ และความทรงจำการร่อนแร่ที่เธอเติบโตมากับมัน

ภาพที่ 1: ยายกล้วย ชาวเลบ้านทับตะวัน ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่ายโดย นายสุภกรานต์ พุ่มพุกษ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 – 27 กรกฎาคม 2568

¹ “เลียง” เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับร่อนแร่ ทำด้วยไม้เนื้อเหนียวและมีน้ำหนักเบา ตัวเลียงมีรูปทรงกลมก้นโค้งคล้ายกระทะแต่เลียงมีก้นที่ตื้นกว่า ขนาดของเลียงมีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 70-76 เซนติเมตร ท้องลึกประมาณ 7-8 เซนติเมตร ปัจจุบันยังมีการทำขายอยู่ในราคาใบละ 800-1,000 บาท เลียง เป็นเครื่องมือในขั้นตอนการแยกแร่ดีบุกออกจากดิน หิน ทราย, กรมศิลปากร. เลียงร่อนแร่. (ออนไลน์)

บ้านของเธออยู่ริมฝั่งทะเลอันดามัน เป็นชุมชนชาวเลทับตะวัน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ชุมชนเล็ก ๆ แต่มีเรื่องเล่าขนาดใหญ่ ที่ชวนเราเข้าไปเงี่ยหูฟังเรื่องของ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างพอดี และเรื่องของการต้องอยู่ร่วมกับการพัฒนาอย่างผืนใจ

ที่นี่คือพื้นที่ของ “มอเกลน” ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งรกรากในแถบอันดามันมาหลายชั่วอายุคน โดยมีวิถีชีวิตผูกพันแนบแน่นกับทะเลมายาวนาน ชื่อของมอเกลนเป็นชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ปรากฏในหน้าตำราเรียนมากนัก และแทบไม่เคยอยู่ในแผนพัฒนาฉบับใดเลย แต่พวกเขา กลับอยู่บนชายฝั่งนี้มานานกว่าชื่อจังหวัดจะถูกเขียนลงในแผนที่ พวกเขาใช้ชีวิตในพื้นที่ ผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ที่ส่งต่อกันมาโดยไม่ต้องมีตำรา มีภาษาพูดของตนเอง แต่ถึงแม้พวกเขาจะรู้วิธีอ่านคลื่น ก็ไม่ได้แปลว่าจะอ่านเอกสารเจดที่ติดออก การรู้จักฤดูของปลา ก็ไม่ได้แปลว่าจะรู้ทันฤดูของการเก็บเกี่ยวซึ่งมันรุนแรงยิ่งกว่ามรสุมเสียอีก

มรสุมแรกของบ้านทับตะวัน ไม่ได้มาในรูปของพายุ แต่มาในรูปของ “สัมปทานเหมืองแร่” ที่มาพร้อมคำอธิบายเชิงเศรษฐกิจที่แปลไม่ออกในภาษามอเกลน การร่อนแร่ที่เคยเป็นกิจกรรมหาเลี้ยงชีพ ถูกยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่บุดลิกสะเทือนถึงวิถีชีวิต และอาชีพของผู้คน แผ่นดินที่เคยใช้วางตะกร้าหอย ถูกกำหนดใหม่เป็นพื้นที่แหล่งแร่ แผ่นดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในมือชาวบ้าน กลายเป็นวัตถุติดสำหรับการแลกเปลี่ยนของกระบวนการจัดสรรทรัพยากร

ภาพที่ 2: สาทิตการร่อนแร่บนชายหาดบ้านทับตะวัน ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่าย โดย นายศุภกรานต์ พุ่มพฤษย์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 – 27 กรกฎาคม 2568

ความเติบโตของอุตสาหกรรมการขุดแร่ดีบุกในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นยุคแรกที่บางลัทธิได้กลายเป็นเมือง (urbanization) การตั้งถิ่นฐานของประชากรหนาแน่นขึ้นและมีกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์เข้ามาอาศัยอยู่ภายในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ในช่วงปี 1937-1957

ชุมชนเริ่มมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ชาวมอแกนบางส่วนเริ่มประกอบอาชีพรับจ้างทำงานในเหมืองเก็บหิน ขุดดิน ฉีดน้ำ เก็บเศษไม้ในรางแร่ หรือเฝ้าเวรยาม แต่ช่วงปี 1984 เป็นต้นมาอุตสาหกรรมแร่ดีบุกที่เริ่มซบเซาลง เนื่องจากปริมาณดีบุกในตลาดโลกล้นตลาด (นฤมล อรุโณทัย และคณะ (บรรณาธิการ) 2558: 14-15) ราคาเริ่มลดลงอย่างรวดเร็ว งานที่เคยรับจ้างก็หายไปพร้อมกับสิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินที่เคยอยู่เดิม กลายเป็นที่ดินในมือเจ้าของใหม่ผ่าน “สิทธิทางกฎหมาย” ซึ่งสะท้อนการให้น้ำหนักกับเงื่อนไขและชุดข้อมูลที่ไม่เท่ากันอย่างชัดเจน และมองข้าม “สิทธิทางวัฒนธรรม” ที่ฝังรากอยู่ในพื้นที่มาช้านาน นอกจากมรสุมลูกแรกในนามของการพัฒนา มรสุมที่เชื่อว่าการอนุรักษ์ก็ไม่ต่างกัน

ภาพที่ 3: สาขิตการจักสานเตยเพื่อทำเป็นภาชนะใส่ของชนิดต่าง ๆ ณ บ้านบนไร่ ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่าย โดย นายสุภกรานต์ พุ่มพฤษย์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 - 27 กรกฎาคม 2568

การออกแบบนโยบายอนุรักษ์ที่แยก “ธรรมชาติ” ออกจาก “ผู้คน” ทำให้มอغلนที่อยู่กับทะเลมาหลายชั่วอายุคน กลายเป็นผู้บุกรุกในถิ่นของตนเอง เป็นการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่มีชาวบ้านอยู่ในสมการ พื้นที่จับปลากลายเป็นพื้นที่ห้ามเข้าโดยไม่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมใด ๆ ซึ่งจากงานศึกษาของ (ประกิต ไชยธาดา และ เบญจพร จันทรโคตร²) ได้ระบุว่า ก่อนหน้านี้ชาวมอغلนไม่เคยมีโฉนดที่ดินเพราะสำหรับพวกเขา ทรัพยากรธรรมชาติคือของส่วนรวม ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง รูปแบบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของมอغلนในอดีตเทียบกับแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ที่ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน (Community-based Resource Management) อันเป็นรูปธรรมของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่น การใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับองค์ความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนการกำหนดสิทธิในการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และการดูแลรักษาทรัพยากร โดยไม่ต้องมีกรมหรือกระทรวงใดลงมามากำกับจากเบื้องบน ซึ่งเมื่อมองผ่านเลนส์แนวคิดการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน สิ่งที่เกิดขึ้นในบ้านทับตะวันคือ “การถูกแย่งชิงอำนาจการตัดสินใจออกจากมือชุมชน” อย่างเป็นระบบ แม้ว่าความรู้ของชาวบ้านช่วยให้ระบบนิเวศอยู่รอดมาได้ยาวนานและไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นี่ก็จุดตัดของคำถามเรื่อง “ใครมีอำนาจในการกำหนดการใช้ทรัพยากร และความรู้ชุดไหนที่มีน้ำหนักมากพอในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบาย”

เมื่อกฎหมายไม่รับรองสิทธิในแบบที่ชุมชนจัดการกันเอง เมื่อต้นทุนของการพัฒนากลายเป็นราคาที่ชาวบ้านต้องจ่าย ที่ดินถูกจัดสรรใหม่ ชายหาดถูกกำแพงคอนกรีตรุกราน น้ำทะเลใสกลายเป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว ชีวิตมอغلนจึงไม่อาจยืนอยู่ในเงื่อนไขเดิมได้ กฎหมายและนโยบายที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ กลับกลายเป็นเครื่องมือที่เบียดขับคนใน ออกจากพื้นที่ที่พวกเขาเคยอาศัยอยู่มาอย่างต่อเนื่อง รีสอร์ท โรงแรม และโรงงานอุตสาหกรรมกลายเป็นโครงสร้างทางกายภาพที่สะท้อนอำนาจของผู้ที่เป็นเงื่อนไขการตัดสินใจในการพัฒนา

“พอหลังสึนามิ คนข้างนอกถึงได้รู้จักเรา ทุกอย่างก็เริ่มเข้ามามากขึ้น” ชุมชนเอ่ยถึงหลังเหตุการณ์สึนามิปี 2547 เมื่อคลื่นลูกสุดท้ายพัดผ่านชายฝั่งบ้านทับตะวัน มอغلนหลายชีวิตรอดพ้นจากสึนามิ แต่ไม่อาจรอดพ้นจากการเข้ามาของคลื่นทุนและนโยบายระลอกใหม่ที่เข้ามาซัดซ้ำจนเกือบเหลือแต่ซาก

² ประกิต ไชยธาดา และ เบญจพร จันทรโคตร, 2568

จากแนวทางการฟื้นฟูจัดสรรพื้นที่ริมทะเล กลายเป็นเอกสารที่นำไปสู่การระบุดูของบุคคลผู้เป็นเจ้าของ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลายเป็นเครื่องมือผลิตซ้ำอย่างโรแมนติก และเป็นการจำกัดสิทธิ์เข้าถึงทรัพยากรอย่างแยบยล ชาวบ้านค่อย ๆ ถูกเบียดจากพื้นที่เดิมทีละน้อย จนในวันนี้ แม้แต่การเดินทางชายหาดที่เคยเดินก็ยังอาจกลายเป็นเรื่องที่ต้องเสี่ยงถูกฟ้องร้อง สุดท้ายกลายเป็นทะเลที่(ไม่)เป็นของเราและการท่องเที่ยวที่(ไม่)รวมพวกเขา

ภาพที่ 4: เส้นทางเดินเข้าไปยัง “ชุมเหี่ยว” พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่ชาวมอแกนเข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต เช่น จอดเรือ หาหอย เป็นต้น ณ หาดบ้านทับตะวัน ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่าย โดย นางสาวณัฐชฎา มาลี การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 – 27 กรกฎาคม 2568

“วันหนึ่งเขามาทักถามที่ แล้วบอกเราว่าตรงนี้ไม่ใช่ที่ของพวกคุณ” ชาวบ้านเอ่ยอย่างเหนื่อยอ่อน ผลลัพธ์ของนโยบายเศรษฐกิจที่วางรากฐานบนความเชื่อว่าการใช้ประโยชน์ต้องเท่ากับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้เด็กหนุ่มมอแกนบางคนได้ทำงานเป็น รปภ. หรือพนักงานในโรงแรมที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เคยเป็นที่เล่นในวัยเด็ก เด็กสาวบางคนต้องเลิฟเครื่องดื่มในรีสอร์ทที่พ่อแม่เคยหาหอยอยู่ตรงนั้น “สิ่งที่ชาวบ้านถูกกระทำคือ ถูกกีดกัน จำกัดวงและทำให้อ่อนแอ สุดท้ายถูกขูดรีด

จากสายพานการทอเที่ยว”³ การทอเที่ยวอาจไม่ใช่สิ่งที่ชาวบ้านต่อต้านแต่อาจตั้งคำถามว่าทำไมจึงไม่สามารถกำหนดรูปแบบการทอเที่ยวนี้ได้ด้วยตัวเอง ทำไมจึงไม่มีพื้นที่ให้การจัดการ โดยชุมชนได้แสดงศักยภาพ และทำไมภาพโปสเตอร์ที่มีคนท้องถิ่นถึงเป็นเพียงในฐานะของสีล้นวัฒนธรรมเท่านั้น

จากร้อนแร่ สู้ร้อนแร่ จึงไม่ได้เป็นเพียงการเล่นคำ มันคือชีวิตจริงของชาวมอแกนที่ใช้ชีวิต "ร้อนแร่" หาทรัพยากรในทะเลที่เคยอุดมสมบูรณ์ แต่กลับต้องกลายเป็นผู้ "ร้อนแร่" เพราะไร้สิทธิไร้ที่ยืนบนฝั่งจนเกือบไม่เหลือพื้นที่เพื่อหากินประทังชีวิต แต่พวกเขาก็ยังสู้

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง พวกเขาปรับเปลี่ยนปรับตัวตน รวมพลังกันจัดพิธี “ไหว้พ่อตาสามพัน” บรรพบุรุษซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจตามความเชื่อของชาวมอแกน 300 กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจุบันศาลอยู่ที่ชายหาดบางลึก จังหวัดพังงา ลูกหลานชาวมอแกนยังคงเคารพพ่อตาสามพันและบรรพชนเป็นอย่างมาก เชื้อพัง ศรีทรา คำสั่งสอน ข้อห้าม หลีกเลียงความผิดทั้งในที่ลับและที่แจ้งอย่างเคร่งครัด

ภาพที่ 5: ศาลพ่อตาสามพัน พื้นที่จิตวิญญาณยึดเหนี่ยวจิตใจตามความเชื่อของชาวมอแกน หาดบางลึก ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่าย โดย นายศุภกรานต์ พุ่มพฤษย์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 - 27 กรกฎาคม 2568

ทุกปีพวกเขาจะมารวมตัวกันเพื่อเคารพบรรพชนและเพื่อยืนยันถึงการมีอยู่ของพวกเขาว่า “เรายังอยู่ที่นี่” การฟื้นฟูพิธีกรรม การส่งต่อประสบการณ์ ภาษา การแสดงและการทำงานผ่านกลุ่มเยาวชนด้วยวิธีการง่าย ๆ ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางความรู้ เป็นการต่อรอยกับโครงสร้าง

³ ศ.ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์.ปาฐกถาถาวรอนดีตมอญปัจจุบันเลอนาคตวิถีสชาติพันธุ์กับ นโยบายรัฐไทย. ประชุมเชิงวิชาการ “ก้าวย่าง 15 ปี มติคณะรัฐมนตรีชาวเลและชาวกะเหรี่ยง 2553 สู่กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์”: 8 กรกฎาคม 2568

ใหญ่ด้วยเครื่องมือเล็ก ๆ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของและถือเอาไว้อย่างแน่นมั่น จนชุมชนชาวมอแกนบ้านทับตะวัน-บนไร่ ถูกประกาศเป็น “เขตพื้นที่คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ลำดับที่ 14” ตามมติคณะรัฐมนตรี 2 มิถุนายน 2553 กลายเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์และมีศักดิ์ศรีในที่สุด

ภาพที่ 6: มุดประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตชาติพันธุ์ และผู้อาวุโส ณ ศูนย์วัฒนธรรมชาวมอแกนบ้านทับตะวัน ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ภาพถ่าย โดย นายศุภกรานต์ พุ่มพฤษย์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 - 27 กรกฎาคม 2568

ชุมชนบ้านทับตะวันในวันนี้ มีการรวมกลุ่มกันต่อสู้ทางกฎหมาย ร่วมกับองค์กรสิทธิและภาคประชาสังคม บางครอบครัวเริ่มกลับมาซื้อพื้นประมงพื้นบ้าน ทำข้อมูลรากเหง้าของตนเองเพื่อปรับตัวท่ามกลางแรงต้านจากโครงสร้างใหญ่ ต่อสู้เพื่อรักษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องทะเล ฟ้า ดิน และฤดูกาลที่มีคุณค่าที่กำลังเลือนหายไปพร้อมกับรุ่นของคนเฒ่าคนแก่ และเริ่มเป็นเจ้าของการท่องเที่ยวในแบบของตัวเอง โดยสร้างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ออกแบบโดยคนในพื้นที่ ในชื่อ “The Moklan Tour มอแกนพาเที่ยว” เริ่มซื้อพื้นภาษาผ่านโรงเรียนชุมชน เดินเรื่องสิทธิในที่ดินด้วยเอกสารของตนเอง และที่สำคัญคือการ “เล่าเรื่องตัวเอง” แทนที่จะรอให้ใครมาเล่าให้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศ.ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ได้กล่าวไว้ในปาฐกถาเมื่อต้นเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา “เราต้องใช้อัตลักษณ์วัฒนธรรม ขยายตัวไปสู่การท่องเที่ยวมากขึ้น ดึงแกนกลางของอัตลักษณ์วัฒนธรรม เพื่อมาค้าขายและไม่ถูกขูดรีด ต้องสร้างความรู้ที่เชื่อมต่อกันสร้างความหมายใหม่และขยายแนวคิด “สมบัติร่วม” ให้มากขึ้น”⁴ สุดท้ายทางรอดจากคลื่นทุน คือจะต้องเป็นเจ้าของทะเลด้วยกัน

⁴ ศ.ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์.แหล่งเดิม

ภาพที่ 7: บุมเปีย และหัวกรัง พื้นที่หากินตามธรรมชาติของชาวเลบ้านมอแกลน โดย นายศุภกรานต์ พุ่มพฤษ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 - 27 กรกฎาคม 2568

ขณะที่เราอำลาชายหาดริมบุมเปีย⁵ พระอาทิตย์กำลังลับขอบฟ้า แต่ยายกล้วยเดินเลียบริมชายหาดเงียบ ๆ กับหอยและปลาที่หาได้สำหรับข้าวเย็น “ยายจะอยู่ที่นี้ จะหากินที่นี่ ไม่ไปไหน” ความปรารถนาของยาย อาจดูเหมือนความฝันเล็ก ๆ แต่กลับใหญ่ยิ่งสำหรับคนที่ต่อสู้เพื่อมันมาตลอดชีวิต

ภาพที่ 8: ยายกล้วย กำลังเดินกลับบ้าน ณ หาดบ้านทับตะวัน ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา โดย นายศุภกรานต์ พุ่มพฤษ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) การอบรมโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้นำทักษะวัฒนธรรม รุ่น 3 เมื่อวันที่ 24 - 27 กรกฎาคม 2568

⁵ บุมเปียหรือบึงน้ำสาธารณะของชุมชนทับตะวัน เป็นที่หากิน รวมทั้งที่จอดเรือของชาวมอแกลน ภายหลังเหตุการณ์ สึนามิกลายเป็นพื้นที่ต้องห้ามของชาวบ้านเข้าไปใช้พื้นที่

นี่ไม่ใช่แค่เรื่องของชาวเลในบ้านทับตะวัน และไม่ใช่เพียงบันทึกของคนกลุ่มเล็กริมชายฝั่ง หากคือกระจกสะท้อนอนาคตของทั้งสังคม ว่าเราจะยอมให้คลื่นลูกใหม่ขัดทับชีวิตใครได้บ้าง

โครงการเศรษฐกิจข้ามคาบสมุทรอาจถูกระงับไว้ในฐานะความก้าวหน้าของประเทศ แต่สำหรับชุมชนชายฝั่ง มันอาจหมายถึงการสูญเสียบ้านเกิดที่ไม่มีวันได้คืน หมู่บ้านที่เคยเฝ้ามองทะเลในยามเช้าอาจต้องหันหลังให้ผืนน้ำ เพราะหน้าหาดถูกขังรั้ว ดิดป้ายเขตอุตสาหกรรม และถูกกำหนดให้เป็นเพียงพื้นเพองหนึ่งเครื่องจักรเศรษฐกิจขนาดใหญ่

สิ่งที่หายไปอาจไม่ใช่แค่ทรายสีกำมือ แต่คือวิถีชีวิต ความมั่นคง และสิทธิในผืนน้ำที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคน ต้นทุนเหล่านี้ไม่เคยถูกนับอยู่ในสมการการพัฒนา และไม่ปรากฏในรายงานผลการดำเนินโครงการ เพราะในท้ายที่สุด คำถาม “ใครคือเจ้าของเม็ดทราย” อาจไม่ใช่เพียงคำถามของชาวบ้านริมฝั่ง แต่เป็นคำถามของทั้งประเทศว่าพื้นที่ใดคือของเรา และเราจะยอมเสียอะไรไปบ้างเพื่อแลกกับสิ่งที่ถูกเรียกว่าความเจริญ

ผู้เขียน

ณัฐชญา มาลี

อ้างอิง

ประกิต ไชยธาดาและ เบญจพร จันทระโคตร,การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างกลไกบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนบ้านไผ่เหนือ ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุ่งสุง จังหวัดนครศรีธรรมราช.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

นฤมล อรุโณทัย, อุษา โคตรศรีเพชร, กิ่งแก้ว บัวเพชร และพลาเดช ณ ป้อมเพชร (บรรณาธิการ). (2558).

ประวัติศาสตร์และเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมบ้านบางลึก ตำบลบางม่วง อำเภอดะกั่วป่า จังหวัดพังงา.

กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน).บ้านบางลึก.ออนไลน์

<http://wikicomunity.sac.or.th/community/633>

อรรถจักร สัตยานุรักษ์.ปาฐกถาถาวรในอดีตมองปัจจุบันแลอนาคตวิถีชาติพันธุ์กับ นโยบายรัฐไทย. ประชุมเชิงวิชาการ “ก้าวอย่าง 15 ปี มติคณะรัฐมนตรีชาวเลและชาวกะเหรี่ยง 2553 สู่กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” : 8 กรกฎาคม 2568

จิตติพันธ์ พัฒนมงคล,“بابสามพัน” บรรพชนมอغل.16 มีนาคม 2025.

ออนไลน์<https://imnvoices.com/?p=5656>